

Brez cilja.

Zadnji časi nam zapet jasno kažejo, kako je zunanja politika beogradske vlade brez cilja in brez pravega krmila. Francoski senator Berenger predlaga in objavlja svoj načrt o konsolidaciji Srednje Evrope z Dunajem in Budimpešto kot gospodarskim središčem. Ta načrt je stavljen v pozicijsko zmagovalca in samovoljnega aranžerja, ki se prav malo briga za voljo onih, ki bi morali sodelovati, ali bolje rečeno: na katerih se gradi in zida. Ta načrt se francoski javnosti zelo dopade, ker prinaša Franciji izglede na mnoge koristi in ker bi, — kakor smo že zadnjič omenili — v prvi vrsti rešil francosko veleindustrijo. Za države, ki bi sodelovale, je pa to drugo vprašanje in sicer različno za vsako posebej. O tem menda nikjer niso tako malo razmišljali, kot ravno v Beogradu, kjer so srečni, da dobijo nove kredite in jim je vse drugo, kar je v ozadju, deveta briga.

Za kredite in pa za kako laskavo besedo o njihovi politiki, sposobnosti in vrednosti grede beogradske državni brez pravega razmišljanja tudi na pota, ki so za državo lahko silno nevarna. V sami Mali antanti se beogradske diplomati ne znajdejo, kako naj bi se potem še le znašli napram drugim državam. V svežem spominu so nam še slavospevi beogradskega lista na dr. Ninčiča kot voditelja Male antante in ko je ves svet sprevidel in zatrjeval, da vodi Malo antanto dr. Beneš, so pa po beogradskega lista začeli udrihati po Čehih. Malo antanto je ustvarila Francija in da je ne more vedno po svoje izbrabiti, je edina zasluga češke politike, ki se spretno izogiblje skrajne odvisnosti. Med nami in Čehoslovako so se odnosi zelo ohladili. Praga je daleč, bližje je pa Bukarešta, ob katero nas Beograd vedno bolj veže nevedoč, da zasleduje Bukarešta svoje posebne cilje, ki se pa ne krijejo z našimi državnimi interesi.

Rumunsko politiko je dobro pogodil «Obzor», ki piše: Rumunska kraljica Marija je najspretnjši in najsposobnejši rumunski diplomat. Med vojno in po vojni je znala pridobiti Rumuniji toliko naklonjenosti, da je ta država, za razmeroma male žrtve, malo dela in uspeha dobila ogromno nagrado. Ustvarjena je velika Rumunija in treba je sedaj zavarovati njen obstoj. — S tem velikim delom se bavi kraljica Marija in razumljivo je, da ji je pri tem dinastija najbolj pri sre. Odnosaji Rumunije do Rusije, Ogrske, Jugoslavije in Bolgarske po svoji naravi ne morejo biti najboljši, ker je Rumunija na račun svojih sosedov postala velika. In mi ji dajemo zopet čisto srbsko-nemško mesto Zombolj, da se ne kvarijo dnošaji med nami in Rumuni. Rumunska taktika gre za tem, da na lep način izvede svoje načrte in da vsaj na videz obvaruje prijateljstvo. Rumunska diplomacija hoče z dinastičnimi zvezami zamčiti Rumuniji ne samo varnost, temveč tudi prvenstvo na Balkanu. Mi vsi spoznavamo, da je Bukarešta središče balkanske politike in da od tod prihaja direktiva in inicijativa. Hčeri kraljice Marije sta prišli na prestola Grčije in Jugoslavije in ni izključeno, da pride tretja na prestol Bolgarije.

Po navodilih iz Bukarešte je Beograd že marsikaj storil in ukrenil, zadnje delo je bilo pa intervencija v Atenah, ki je vmešavanje v tuje notranje zadeve in ima za nas lahko še slabe posledice. Grški vojaški diktatorji so prav za prav republikanci, ki imajo samo iz taktičnih razlogov še kralja na prestolu. Naš poslanik je v Atenah izjavil, da Jugoslavija ne bo ostala ravnodušna v slučaju odprave monarhije v Grčiji. Ta intervencija je imela ta uspeh, da je opuščen nameravani grški plebiscit glede republike ali monarhije, a kaj, ko so pa 2. decembra volitve in bodo tedaj gotovo republikanci odnesli večino. Ali naj tudi tedaj interveniramo, ali naj grške volitve razveljavimo ter grški narod vodimo v naročje Italije, ki še ni opustila svojega načrta, da nas s pomočjo Bolgarije, Ogrske, Turčije, Albanije in če mogoče tudi Grčije okroži in pritisne! — V Beogradu nikdar ne bi smeli pozabiti, da imamo še nerešene račune z Italijo in da v Bolgariji ne odločuje več Stambolijskij, temveč vodja macedonskih komitov Todor Aleksandrov.

Na zmedu v zunanji politiki je pa mnogo kriva tudi demokratska opozicija, ki po svojih listih vedno hujska na intervencije in celo na oborožene pohode, samo, da dela Pašiču sitnosti in lahko kritizira vlado in njeno zunanjo politiko. Povodom napada na našega vojnega zastopnika v Sofiji, so začeli razni listi v Beogradu razmotrivati, da bi mi lahko nastopili proti Bolgariji ter nam Italija pri tem ne bi delala zaprek.

Taki nasveti so plod oblastelžnosti, ki misli, da bi si v težki državni situaciji lahko prisvojila diktaturo ter noče videti onih sil, ki že komaj čakajo, da vzplamti vojni ogenj na Balkanu.

Politični položaj.

Bolgarija ugodila zahtevam naše vlade. Bolgarska vlada je sprejela znano noto naše vlade ter izpolnila vse zahteve kakor: izraz obžalovanja nad incidentom, izkazanje časti naši zastavi in obljubila zasledovanje in kaznovanje povzročiteljev napada. Trezna bolgarska javnost odobrava, da je spor z našo državo poravnal. Razni listi povdarjajo, da je bil napad sredstvo intrige, ki hoče preprečiti ureditev dobrih odnošajev med Bolgarijo in Srbijo. Eni trdijo, da je bil napad delo makedonstvujuščih, drugi pa mislijo, — kar je mnogo verjetnejše — da je to delo kake tuje sile, ki si želi spore in homatije na Balkanu ter ne vidi rada dobrih odnošajev med balkanskimi državami.

Specialni krediti. Na seji finančnega odbora so bili specialni krediti za Bosno in Hercegovino in za Dalmacijo brez izprememb odobreni. Pri ostavki za deželni kreditni zavod za Dalmacijo je poslanec Kulovec načel tudi vprašanje bivše kranjske deželne banke in je protestiral, da je ta avtonomni zavod prešel s pomočjo vlade v privatne roke in je zahteval od ministra pojasnila v tej zadevi. Minister se je v zadregi skliceval na bivšo koalicijsko vlado, obljubil pa je dati potrebna pojasnila, ko jih dobi. Krediti za Hrvatsko in Slavonijo so bili odobreni brez izprememb. Dolga debata se je razvila pri postavkah za Slovenijo. Za Slovenijo je določenih 5.180.000 D. Dr. Kulovec je govoril pri razpravi o vsakem oddelku in zahteval znatnih poviškov v smislu poročil oddelka ministrstva za trgovino in obrt v Ljubljani in drugih zainteresiranih činiteljev. Zahteval je znatnih poviškov zlasti za Zavod za žensko domačo obrt in za trgovsko in obrtno nadaljevalno šolstvo. — Dosegel je za trgovsko nadaljevalno šolo 30.000 D in za ekscurzije 10.000 D. Ostali krediti so bili sprejeti brez izprememb. Celokupen proračun ministrstva za trgovino znaša 80 milijonov 311.287 D.

Kako plačuje država. Pri razpravi o kreditih za hipotekarno banko v finančnem odboru omenja poslanec Kulovec, da obstoji že dve leti zakon, ki določa, da mora biti v upravnem odboru tega zavoda tudi pet članov parlamenta, ki pa še dosedaj niso imenovani. Minister je obljubil, da bo že v eni prihodnjih sej narodne skupščine to zadevo správil na dnevni red. Pri tej priliki je minister tudi pojasnil, zakaj izkazuje hipotekarna banka letos pasivno bilanco. Država namreč ni izplačala banki svojih obveznosti.

Načrt konkordata z Vatikanom dovršen. V Beogradu je komisija, ki je pripravljala načrt konkordata z Vatikanom, svoje delo te dni dovršila. Papežev nuncij Pellegrinetti je predstiral načrt ter izjavil, da je baza za konkordat dobra in da bo mogoče to vprašanje v najkrajšem času likvidirati.

Naša vlada in vojne odškodine iz Nemčije. Te dni je obvestil nemški poslanik našo vlado, da so se morale začasno ustaviti reparacije, ki se bodo pa takoj zopet začele dajati, kakor hitro to omogočijo razmere. Ministrski svet je razpravljal o tem nemškem sporočilu ter se je po daljšem posvetovanju postavil na stališče, da ustanovitev nemških reparacij ni upravičena, ker nemške tovarne itak delajo samo za reparacije in bi morale brez teh delo ustaviti. Naša vlada vztraja na tem, da Nemčija izvrši vse reparacije, ki so bile doslej naročene. V tem smislu je sestavljen tudi odgovor na nemškega poslanika, na reparacijsko komisijo in na vse zavezniške države.

Odnosaji napram Rusiji. Odnosaji naše države do Rusije bi morali biti po zahtevah raznih beogradskega lista čimprej urejeni. Kot vzrok in potreba se naglašata zlasti to, da se ruska država pod «Nepo», to je pod novo ekonomsko politiko, vedno bolj urejuje ter se vzdiguje zlasti njena industrija. Produkcija ruske industrije je izkazovala v letu 1921 vrednost od 92 milijonov zlatih rubljev. Leto pozneje je bila vrednost že poldrugo milijardo in sedaj se to zopet zelo zvišuje. — Vse to ugotavlja beogradska «Tribuna» ter trdi, da je ruska vlada zajamčila že dovolj močno podlago za nadaljni razvoj. S konsolidacijo ruske industrije se pa začne tudi konsolidacija ruske politike, ki bo postavila rusko državo prav kmalu zopet na staro mesto. Vse to predočujejo vladni listi naši vladi ter opozarjajo, da je nujno potrebno urediti dobre odnošaje med obema državama.

Po svetu.

Stališče Italije v sporu med Bolgarsko in SHS. — Italijansko časopisje komentira spor med Bolgarijo in SHS ter je večinoma mnenja, da je nastop Jugoslavije popolnoma pravilen. Listi nasvetujejo Bolgariji, da naj sprejme jugoslovanske zahteve, ob enem pa izražajo bojazen, da ne bi v nasprotnem slučaju prišlo na Balkanu do resnih zapletljajev. V takem slučaju bi bilo stališče Italije zelo težko, ker ona ne bi na noben način

dopustila, da se mala antanta vmešava v notranje posle Bolgarije, ki uživa prijateljstvo Italije.

Velesile proti nemškim nacionalistom. Vojaške priprave bavarskih vojnih zvez so pripravile poslaniško konferenco do sklepa, da zahteva od nemške državne vlade razorožitev nacionalistov. Če nemška državna vlada tega ne bi mogla ali pa ne bi hotela storiti, bo stopila v akcijo zavezniška vojaška kontrolna komisija, ki se bo razširila na vso Nemčijo in Bavarsko.

Položaj v Nemčiji. Vsak dan svet pričakuje vesti, da je izbruhnila revolucija v Nemčiji. Vznemirljive vesti, ki prihajajo iz Nemčije, poročajo dnevno o novih demonstracijah po raznih mestih, o boju na barikadah, o ropanju trgovin ter raznih drugih znakih, ki so imeli še povsod za posledico — revolucijo. Izstradane mase ne morajo dalje prenašati tega nevdržnega stanja ter živeti še dalje v negotovosti. Zato so pripravljene, na vse žrtve, verjamejo vsaki frazi, ki jim obeta boljše prihodnjost. Na dnevnem redu so ropanja po okolični mest ter po trgovinah v mestu. V Berlinu je prišlo do velikih izgredov proti Židom. Berlinu so sledila druga mesta in sedaj povsod nastajajo židovski pogromi. — Vlada je vsled tako naglega propada države ostala popolnoma brez glave. Vodilni politiki ne vedo kaj podvzeti. Napori Stresemanna, da stori desničarsko vlado iz samih meščanskih strank, so naleteli na potežkoče pri predsedniku republike Ebertu. On kot socialist ne more trpeti take vlade, pa je zato izdal poseben apel na narod. On je preje podpisal Stresemannu dekret o razpustu Reichstaga, a sedaj mu prepoveduje razpustiti parlament. Stresemann se nahaja v silno težkem položaju. Ne more sestaviti popolne desničarske vlade, niti ne more razpustiti parlamenta, preostaja mu še samo, da odstopi. S tem bi bila odstranjena predsedniška kriza, ker je v nasprotnem slučaju tudi Ebert grozil z odstopom. Med tem ko vlada na državnem krmilu brezglavost, delata na Bavarskem s polno paro Hittler in Erhart na uresničenju njihovih načrtov. Cela Bavarska je danes mobilizirana ter pripravljena, nastopiti proti Berlinu. Država je proti Bavarski brez moči, ker se ne more zanesti na Reichswehr, da bi streljala na Bavarsce. Bavarska se hoče popolnoma odtegniti vsem vplivom iz Berlina ter je prepovedala celo vse berlinske časopise, ki pobijajo bavarski pokret. Predsednik Ebert v svojem proglasu na nemški narod ostro obsoja vse one politične struje, ki hočejo nastopiti nasilno. V času tako težke krize je neobhodno potrebno, da se osigura reč in jedinstvo države. Svet bi v slučaju meščanske vojne izgubil še to zaupanje v Nemčijo, da bi bila v svojem poginu popolnoma zapuščena. Potrebno je, da se ljudstvo v Porenju in Ruhru, ki se bori proti od tujcev kupljenemu separatizmu, še jačje nasloni na Nemčijo. — Protiv Bavarski pa bo nastopila državna bramba, če bo skušala načrte svojih Hittlerjev in Erhardtov uresničiti. — Dočim še Ebert tako govori, se kosa Nemčija nadalje. V okviru renske republike se je pojavila nova separatistična država — Pfalz — se je odrekla zveze z Nemčijo ter se hoče združiti s Porenjem. Na tihem pa rovarijo monarhisti, katerih se je ustrašila sama Francija, ki je izjavila, da ne bo trpela nobenega monarhističnega preobrata. Nastopila je celo proti temu, da se bivši kronprinc nastani v Nemčiji, dasi celo socialisti niso videli v tem nobene nevarnosti. Iz Rusije zopet prihajajo poročila o veliko koncentraciji rdečih čet, ki bi pomagale nemškim komunistom. Velika je nevarnost, da ne postane iz Nemčije ognjišče novih nevarnosti za Evropo.

Nemiri v Krakovu in v tovarniških revirjih. Kakor znano, traja že dalje časa na Poljskem stavka, ki se je vedno bolj širila po tovarniških revirjih in se je ponekod lahko imenovala že splošna. V ponedeljek je pa socialdemokratsko strokovno vodstvo hotelo izdati proglas za konec stavke in za obnovo dela v vseh obratih. Radikalni elementi delavstva so pa nastopili proti koncu štrajka, napravili demonstracijo po Krakovu, ki se je pa spremenila v poulični boj, ko je proti njej nastopila policija in vojaštvo. Tudi v Tarnovu in na boryslavskem petrolejskem ozemlju so bili boji med policijo in delavstvom. Delavci so policijo razorožili. V Krakovu je bilo pri spopadu krog 50 mrtvih, več sto pa ranjenih.

Beleške.

O korupciji piše zagrebški «Morgen» in pravi: Korupcija se je v Jugoslaviji neverjetno dalekosežno razpasla. Pokvarjena je družba, pokvarjena državna uprava. Skandalozne afere in podkupovanje spadajo med dnevne vesti. Mi smo že utrjeni in se niti ne razburimo, ako se zopet in zopet dogajajo slučajji korupcije. Ako se ožigosajo državni funkcionarji kot korupcionisti in se jim dokažejo najbolj umazane kupčije, niti ne smatrajo več kot dolžnost, da bi se oprali pred javnostjo. Ostanajo čisto mirno na svojih mestih in si polnijo naprej svoje nenasične žepce. Korupcija je glavni vzrok našega žalostnega gospodarskega položaja. Korupcija je glavna ovira, da se ne moremo konsoli-

dirati na znotraj. Korupciji se imamo zahvaliti, da uživa naša država v inozemstvu tako malenkostno zaupanje in nam ne zaupa inozemstvo niti najmanjšega posojila. Ako kritiki danes skrajno nezadovolje po Sloveniji, Hrvatski, v Vojvodini itd., leži vzrok temu samo v korupciji, ki korenini tako globoko. Mi poprej korupcije nismo poznali, ampak so nam to rastlino uvozili in usilili preko Save. Je li mar kaj drugega, nego korupcija, ako se pri zasedbi ministrstev in drugih višjih uradniških mest ne pride v poštev zmožnost in poštenost, ampak strankarska pripadnost, «kumstvo», materijalni interes in drugi, tem podobni umazani vzroki? Gotovo je tudi korupcija, ako pred postavo in pred oblastnimi niso vsi enaki in so določljive ter razsodbe pri oblasteh odvisne od posredovanj in strankarstva. Koliko institucij, postav in naredb se pri nas ustvarja in to samo radi tega, da se odpirajo nova vrata za intervencije. Le pomislimo na agrarne urade, dovoljenja za akcijske družbe, sekvesture itd. Ali ne zasluži ostro obsodbo, ako se postavi program: uničiti industrijo v Sloveniji in na Hrvatskem? Na vseh koncih in krajih obhaja pri nas korupcija svoj triumf in na vsak način treba misliti nato, kako to gobavost zajeziti. Predvsem bi si morala žurnalistika postaviti kot prvi cilj: boj korupciji! Časnikarstvo bi moralo vsak korupcijski slučaj iznesti v javnost in ga tako dolgo bičati od vseh strani, da bi bili krivci teh slučajev tudi res poklicani na odgovor in kaznovani.

Kako se preganjajo hajduki. Beograjski listi često prinašajo vesti o bojih s kačaki ali hajduki in beležijo smrt tega ali onega hajduka. Tako so poročali tudi o žandarjski zmagi nad kačaki blizu Djakovice. Sedaj pa se oglašajo skopljanski listi «Hak», ki trdi, da tam sploh niso bili komiti, temveč mirni seljaki in da se je cel slučaj odigral takole: Neki hajduki, ki so slučajno prišli v okolico, so ubili enega žandarija. Žandarmirjske patrulje, ki so bile poslani iz Djakovice na sledovanje komitov, so prišle v vas Junik, kjer so žandariji pač ubijali, kogar so našli v hišah ali pa na cesti. — List potem našteva imena ubitih nedolžnih žrtev. — Ubiti so bili seveda sami Turki in da ni prišel na pomoč neki srbski seljak, bi v vasi nihče ne ostal živ. Ta srbski seljak je žandarjem tako dolgo razlagal, da so ljudje nedolžni, da so patrulje konče le zapustile nesrečno vas. O celi stvari so seveda zvedeli tudi okrožni in srezki načelniki, a so vsi mirno pustili, da so se širile neresnične vesti o «žandarjski zmagi nad hajduki». Pri tem boju je padlo 12 nedolžnih žrtev in polovica od teh so starci od 50. do 70. leta.

Profitne tekme med radikali in demokrati. Med radikali in demokrati se bijejo vsak čas boji in tekme za profit. Ko je bil zadnjič povodom razprave o monopoli v finančnem odboru iznešen vladni sklep o zgradbi in obratu dveh tobačnih tovarn v Srbiji, so se zopet skregali radikali in demokrati, ker so prvi zahtevali tovarno v Nišu in Velesu, druga pa v Smederevu, kar imajo tam svojo strankarsko trdnjavo in ker so hoteli, da se njihovi ljudje okoristijo pri novih obratih. Zmagali so radikali. Profitarski spori in boji med našimi centralisti so pa, kakor rečeno, tudi drugod. Primer imamo v tem, da razdelitev na oblasti ne funkcionira. Radikali in demokrati so bili složno vneti za parcelacijo, sedaj se pa gregajo med seboj, ker hoče imeti vsaka stranka sedež oblasti v onem mestu, kjer ima največ profitaželnih pristašev.

Lep profit. Posebna špecialiteta radikalije so afere z raznimi sekvestri. Ravno radikalni advokati so se špecializirali v poslih dviganja sekvestrov in prodaje sekvestriranih posestev. Dvema novosadskima špecialistoma in enemu beograjskemu je uspelo, da je bil dvignjen sekvester nad posestvom grofa Bačanija, ki živi na Madžarskem. Imanje Bačanijevo leži blizu Oraslanoša (Subotice), meri 9000 oralov najrodovitnejše zemlje in ima 17 pristanov in gradov. Advokatski sekvestri so prodali to velikansko posest za 18 milijonov dinarjev. Ravno kar omenjena številka je nekaj smešnega, ako pomislimo, da je vredna taka posest najmanj četrtil milijarde in plačujejo eden oral take zemlje po 20—30.000 dinarjev. Ako pa še precenimo razne zgradbe na posesti, potem je vrednost še znatno višja. Veleposest so si razdelili med seboj advokati: beograjski je dobil 1500 oralov in grad. Ostanek so kupili razni veleposestniki, ki so kupljeno zemljo razparcelirali in jo prodali za drage pare siromašnejšim slojem. Na posesti grofa Bačanija je bilo 600 dobrovoljcev, ki so se pa »izselili«?

Jugoslavija ni militaristična država! Dvajset let stari podporučnik prejema mesečno 14.000 K, dvorni svetnik z 20 leti službe pa nekaj okrog 6000. Jugoslavija torej ni militaristična država!

Resolucije zboru zaupnikov SLS.

Avtonomija.

Najširša zakonodajna avtonomija cel nedeljne Slovenije je in ostane središče in kardinalna točka vsega našega aktualnega političnega programa, za katero se hoče SLS brez popuščenja in omanovanja dosledno, energično in neizprosno boriti z vsemi silami, dokler je ne doseže.

Prosveta.

1. Nova doba zahteva tudi preustroj našega šolstva. Pri reformi je upoštevati krajevne, kulturne in gospodarske razmere. Nobena reforma se ne sme izvršiti brez sodelovanja stanovskih in prosvetnih organizacij.

2. Šola mora imeti za cilj ne samo umsko izobrazbo, ampak tudi vzgojo za življenje. Zato je naša zahteva verska šola, kjer bi se ves pouk vršil po krščan-

skih načelih. Dokler pa take šole ni, zahtevamo, da se z zakonom zagotovi verouk kot obvezen predmet v vseh razredih osnovnih šol, nižjih in višjih srednjih šol, kakor tudi strokovnih in tehničnih. Verouk sme vršiti edinole cerkev po svojih pooblaščenjih.

3. Za dijaške verske vaje in kongregacije zahtevamo po ustavi zajamčeno svobodo glede veroizpovedi ter odklanjamo vsako vmešavanje šolskih oblasti.

4. Samo državno šolo odklanjamo. Dovoljene morajo biti poleg državnih tudi privatne šole, ki morajo imeti iste pravice, kakor državne, če izpolnjujejo zakonite predpise. Država mora zasebne šole ne samo priznavati, ampak jih iz skupnih sredstev tudi podpirati.

5. Danes je nujno potrebno, da šola posveča pozornost tudi študiju socialnega vprašanja. Zato naj se na srednjih šolah mladina uvaja v socialno pojmovanje in čustvovanje ter seznanja z osnovnimi pojmi sociologije, na univerzi se pa ustanovi posebna stolica za sociologijo.

6. Slovenci smo si po prevratu ustanovili in preuredili svoje šolstvo primerno svoji narodni in gospodarski individualnosti. Zahtevamo, da gre razvoj našega šolstva v isti smeri naprej ter da se ohranijo naša šolska avtonomna zastopstva: krajni in okrajni šolski sveti ter višji šolski svet. V višjem šolskem svetu mora dobiti primerno zastopstvo tudi kmet, obrtnik in delavec.

7. Protestiramo proti omalovaževanju in zapostavljanju naših kmetijskih, zadružnih, obrtno-nadaljevalnih, trgovskih in obrtno-strokovnih šol, ter zahtevamo od vlade, da posveča strokovnemu šolstvu kar največjo pozornost.

8. Glede srednješolskih dijaških organizacij, dijaških podpor in štipendij zahtevamo popolno enakopravnost.

9. Slovenci smo narod zase. V trdnem prepričanju, da je razvoj narodov in napredek do najvišje kulturne stopnje nemogoč brez lastnih visokih šol, se je SLS vedno borila za univerzo ter s svoje strani storila vse, da se je ustanovilo sedanje vseučilišče v Ljubljani. — Naša univerza je že po par letih svojega obstoja lahko v čast in ponos slovenskega naroda. Zato moramo danes z žalostjo konstatirati in z vso ogorčenostjo obsoditi dejstvo, da so se našli med Slovenci ljudje, ki spletarijo in rujejo proti obstoju slovenske univerze. SLS izjavlja slovesno, da bo vselej in povsod zastavila vse svoje sile, da se slovenska univerza v Ljubljani ne samo ohrani, ampak še izpopolni.

Proti ukinjenju ministrstva za socialno politiko.

SLS smatra namero ukiniti ministrstvo za socialno politiko, ki bi morala ravno v današnjih razmerah najbolj živahno delovati, kot izraz popolnega nemevanja socialnih nalog moderne države, ter vidi v tem dokaz, da hoče sedanja vlada izročiti kapitalistom v neomejeno izkoriščanje ne samo vse naše prirodne zaklade, marveč tudi delavno silo našega ljudstva. — Stališče sedanje vlade, da ni dolžna umešavati se v razmere delavnih slojev nasproti kapitalističnim delodajalcem, češ, da gre tu za navaden boj, pri katerem zmaga tisti, ki je močnejši, smatra SLS za nečuvno brezobzirnost napram našemu delovnemu ljudstvu. — Zaradi tega protestira z ogorčenjem proti temu stališču in iz njega izvira očiti nameri, ukiniti ministrstvo za socialno politiko ter izjavlja, da se bo borila proti temu do skrajnosti z vsemi zakonitimi sredstvi. Vpoštevajoč pa, da je treba sedanjo centralno upravo res preosnovati, zahtevamo, da se ministrstvu za socialno politiko priključi ministrstvo za narodno zdravje, ki že po svojem delokrogu in po svojih nalogah spada v ta okvir.

SLS zahteva, naj se poravnava mezdnih sporov uredi s posebnim zakonom.

Protest zoper italijansko nasilje.

SLS kot prava zastopnica celokupnega slovenskega naroda slovesno protestira pred vsem kulturnim svetom proti vnebovpijočemu nasilju, ki je trpi nesrečni naš narod v slovenskem Primorju s strani verolomne Italije in v slovenskem Korotanu s strani krutega germanstva, pozivlja beograjsko vlado, da zastavi vse sile v obrambo naših bratov, ki so bili žrtvovani po sili razmer sovražnemu imperijalizmu, roti neodrešene brate in sestre, naj vztrajajo v zaupanju, da je izvor in zaščita vsega prava sam Bog in proglašata kot splošno obvezno narodno dolžnost, da vsakdo v svoji domovini stori in žrtvuje vse, da more omejiti in skrajšati trpljenje neodrešenih bratov v Primorju in Korotanu.

Onevne novice.

Duhovnim svetovalcem je bil imenovan vlč g. Karol Kumer, župnik na Prihovi. Vrlemu mladinskemu in sploh vsestranskemu organizatorju naše častitke!

Umrl je č. g. Henrik Škorc, dne 26. oktobra v Ljubljani vsled dolgotrajne bolezni v starosti 39 let. Rojen je bil pri Sv. Petru na Medvedovem selu in je služil slednjič kot kaplan na Vidmu. Naj počiva v miru! Bog naj tolaži njegovo mater in sestre.

Velikožupanska uganka. Veliki župan v Ljubljani dr. Lukan je podal ostavko, veliki župan je odstavljen, veliki župan gre v pokoj radi bolezni, ostavka velikega župana je sprejeta, ostavka ni sprejeta — tako in podobno zveni že par dni iz raznih listov, pa se še vedno ne ve, ali gre dr. Lukan sam, ali pa mora iti. Precej gotovo pa je, da gre, odnosno, da je že šel. Za njegovo slovo in ob njegovi soudeležbi se je zadnjič ob treh zjutraj v ljubljanskem baru «Emona» odigral lep «Stimmungsbild» naše radikalske in demokratske go-

spode. Pije se najdražje vino, denar se troši na velike, in debelo, vse je presito, prepito in razvneto, gospod radikal poje nemške kuplele, gospod demokrat ga psuje, nastane hrup, trušč, čaše se razbijajo tudi na glavah in konec mora napraviti policija. — Drugi dan vse polno po listih: veliki župan bolan, veliki župan razrešen, veliki župan v ostavki, veliki župan gre.

Vtis zboru zaupnikov SLS na Hrvatskem. Zagrebški listi prinašajo o zboru zaupnikov SLS obširna poročila in komentare. V političnih krogih se podčrtuje, da je dr. Korošec v svojem govoru povdarjal nekatere momente, ki se podčrtujejo v zadnjem času tudi od strani Hrvatov in smatrajo, da je to paralelna akcija proti beograjskemu režimu, ki bo rodila dobre sadove.

Izobraževalnim društvom na Stajerskem javljamo, da niso obvezana se udeležiti občnega zbora SKSZ v Ljubljani. Stajersko krščansko-socialno zvezo bodo zastopali trije odposlanci centrale v Mariboru. Pač pa naj pošljejo vsa društva odposlance na občni zbor SKSZ v Mariboru, ki se vrši dne 6. dec. t. l.

Perilo dr. Kukovca in dr. Žerjava pred finančnim odborom. Svoj čas sta bila precej časa ministra za socialno skrb »recte smrti« dr. Kukovec in za njim pa dr. Žerjav. Že svojčas za ministrovanja teh dveh policajdemokratov smo poročali, da nista storila glede socialnega skrbstva nič, ampak sta samo tesala na škodo državne blagajne razna korita za svoje pristaše. Na seji finančnega odbora dne 7. t. m. je moral sedanji socialni minister Peleš izjaviti, da je prevzel ministrstvo za socialno skrb popolnoma neurejeno in krivdo za ta nepregledni nered v tem uradu nosita bivša ministra dr. Kukovec in dr. Žerjav. Ta dva gospoda sta nastavila posamezne inšpektorje, ki niso imeli niti pojma o svojem delokrogu in sploh niso vedeli, kakšen namen in pomen imajo njihovi odseki v ministrstvu. V izseljeniškem oddelku je sedela cela armada brezposelnih srbskih uradnikov, ki so s pomočjo beograjskih advokatov izzemali iz ubogih izseljencev po 2 do 10 tisoč dinarjev kot takso za izseljeniška dovoljenja. Ravno kar izrečene naše trditve o brezvestnosti ministrovanja dr. Kukovca in dr. Žerjava niso kake časniške izmišljotine, ampak z dejstvi na seji finančnega odbora dokazana dejstva, katera je moral potrditi tudi sedanji minister za socialno skrb. Smo radovedni, kaj neki bo rekel na ta odkritja že več mesecev speči dr. Kukovec in dr. Žerjav, ki se je začel v zadnjem času ponášati s svojo poštenostjo, akoravno je bil svojčas kot falzifikator menic obsojen na šest mesecev ječe in le tihotapskim potom amnestiran s pomočjo dr. Kramerja.

Skrb slovenskih demokratov za privatne nameščence. Naši demokrati igrajo najrajši ulogo zaščitnikov uradništva in privatnih nameščencev. Kot zaščitniki uradništva sploh so imeli dolgo časa v rokah ministrstvo za socialno politiko v Beogradu in tudi tozadevno poverjenstvo v Ljubljani. Socialno poverjenstvo v Ljubljani je vodil slaboznani živinozdravnik Dolfe Ribnikar. Da je bil ta človek kvečjemu za nadzorstvenega organa med četveronožci, a ne za socialnega poverjenika, so dognali na seji finančnega odbora. G. poslanec Vesenjani je na seji dokazal, da se pokojninskemu zavodu za Slovenijo dovoljene svote v dobi poverjenstva g. Ribnikarja sploh niso izplačevale. Mesto nakazila za že dovoljene kredite je kot živinozdravnik kot šef poverjenstva zabeležil na akt rešitev, da zavod ne rabi tega izplačila, ker je že itak sam na sebi bogat dovolj. Tako je skrbel za fond privatnih nameščencev eden glavnih stebrov JDS stranke — »zaščitnice« uradništva — g. Dolfe Ribnikar, po poklicu živinozdravnik, a po od dr. Žerjava stesanim koritu poverjenik za socialno skrb v Ljubljani. In za tako brezvestno delovanje je bil g. Ribnikar izvanredno pomaknjen kar v četrti činovni razred! Brezvestna nemarnost Ribnikarja je debel kapitel v knjigi demokratske korupcije, za koje poglobitev v Sloveniji ima največ zaslug tozadevni JDS genij dr. Žerjav.

Značilno za poštenost poročevanja »Jutra« in »Tabora.« Sedaj deluje v Beogradu finančni odbor s polno paro. Na sejah finančnega odbora razkrivajo koruptno delovanje bivših ministrov dr. Kukovca, dr. Žerjava in poverjenika dr. Ribnikarja, a »Jutro« in »Tabor« nimata niti vrste poročila o delovanju finančnega odbora. Slovensko policajdemokratsko časopisje sedaj obširno potuje po Nemčiji in Poljskem, v Beograd pa se niti pogledati ne upa, že ve zakaj ne! »Jutro« in »Tabor« se vedno proglašata kot najbolj informirana dnevnika v Sloveniji, a sej finančnega odbora se izogibljeta kot zlodej križa. Demokratskih ministrskih in poverjeniških zamorcev ne more oprati tudi najboljša časopisja in radi tega je molk in temeljit molk najbolj na mestu.

Socialpatrijotska skrivalnica: Kje je Etbin Kristan? Socialpatrijotska skrivalnica: Kje je Etbin Kristan? je prišla do razprave v finančnem odboru. Kakor znano, si je znal gospod Etbin Kristan iztesati kot socialpatrijotski poslanec korito ŠHS izseljeniškega komisarja v Ameriki. Odkar je izginila ta dična socialistična figura nekje v Ameriki, ni bilo niti slišati o njem. Glede gospoda Etbina se je začel zanimati naš finančni odbor, ki je videl v proračunu postavko za njegovo mesečno plačo in ta znaša 500 dolarjev. Ako računamo 1 dolar po 86 D, potem si lahko vsakdo izračuna, koliko stane jugoslovanske davkoplačevalce socialpatrijotski izseljeniški komisar Etbin Kristan, ki dela samo to, da dviga mesečno plačo. Delovanje gospoda Etbina Kristana je bilo doslej v Ameriki tako plodovito, da niti ministrstvo za socialno skrb danes ne ve, kje se nahaja ta koritar. Finančni odbor je moral naprositi ministra za socialno politiko, naj vendar ta poižve za Etbinovo bivališče, če že ne more nič dognati o njegovem delovanju. Kaj neki bo rekel o koritarstvu g. Etbina ostanek slovenskih socialpatrijotov. Smo radovedni, ako bo tudi vodja mariborskih socialistov Bahun

vtaknil svoj nos v afero sodruga Ethina. Saj gospod Bahun rad išče in stika za aferami kjer jih ni, a onih v lastni stranki noče videti.

Surovost dveh naprednih inteligentov. V nedeljo so obhajali v Selnici ob Dravi takozvano bratovsko nedeljo. To svečanost sta posejela iz Fale in seve samo po gostilnah g. Alojz Stibler in g. postajenačelnik iz Fale. Ko sta se vračala domov v Falo ob železniški progi, jima pride nasproti s svojo ženo vodja motornega šleperja, ki je nameščen pri falski elektrarni kot Švicar — Nemeč. Govoril je s svojo ženo nemški, ker družega ne zna. Ta nemška govornica je oba falska naprednjaka in orjunaška narodnjaka tako razljutila, da sta začela zbadati tega Nemca in mu očitati, da nima pravice hoditi ob progi. Nemeč se jima je odrezal, češ: ako lahko hodi ob progi gospod Stibler, ki ni železničar, zakaj bi jaz ne! Nato sta se lotila oba naprednjaka Nemca in ga tako premikastila, da sta mu zlomila roko in ga celo poškodovala na glavi in ga zvalila v jarek. Res žalosten slučaj — napredne — alkoholne kulture!

Nekaj dodatkov k vandalizmu v Gornji Poljskavi. Iz Gornje Poljskave smo prejeli: »Straža« je poročala, kako je naš nadučitelj Sabati posekal sadna drevesa in obsodila ta vandalizem. Kakor hitro je Sabati zet dr. Reisman čital v Mariboru »Stražo«, je takoj poslal v obrambo svojega tasta v »Tabor« in »Jutro« obrambno notico, ki je pa pristno po Reismanovo zlagana. Pred vsem treba pribiti, da gornjepolskavski g. župnik ni v nobeni zvezi z dopisi iz Gornje Poljskave. Saj vendar vidi vsak Gornjepolskavčan, da je posekal g. Sabati mlada sadna drevesa za kurjavo na šolskem sadonosniku — ali mar ni to vandalizem! Lani je naprešal g. Sabati dva polovnjaka jabolčnice iz sadja teh dreves. Posekana drevesa niso bila nikdar last g. nadučitelja (priče na razpolgaol), temveč last krajnega šolskega sveta, ki plačuje davek. V »Jutru« pravi dr. Reisman, da ima ljudstvo končno tudi svoje oči in pamet, seveda, in baš radi tega se je upravičeno zgrazalo nad podiranjem sadnega drevja. »Tabor« trdi, da je naš šolnik Sabati pravi ljudski vzgojitelj in baš radi tega ga je imenoval pred leti občinski odbor častnim občanom. Res je to, a ta občinski odbor, ki je proglasil odbora vrednega druga Sabatija častni občanom, je bil od pet do glave nemškutarški. V Sabatijevi hiši se še danes govori izključno nemški. G. Sabati je že 40 let oženjen, a še do danes ni naučil svoje ženske slovensčine. Nadalje trdi g. dr. Reisman, da je živel njegov tast z vsemi polskavskimi župniki celo v prijateljskem razmerju, samo sedanjí g. župnik ga ne more trpeti. Ako je g. Sabati pred Šebalom izhajal z njegovimi predniki in sedaj teh prijateljskih vezi ni, je pač kriv on, ker se je preobrnil. Vsi polskavski župniki so bili klerikalni, le g. Sabati se je prekrstil, kakor hitro je stopil v sorodstvo z dr. Reismanom, iz nemškutarja v najbolj zagrizenega policajdemokrata. Ko sta menjala g. Vidmajer in Šebati fare, je ravno g. Vidmajer rekel, da zapusti Gornjo Poljskavo in gre na gorati Žusem samo radi Sabatijeve hiše. Torej je bilo to čudno »prijateljstvo«, kakoršnega razumeta samo dr. Reisman in g. Sabati.

Kuluk v bližini Maribora. Iz Gornje Poljskave smo prejeli: Poslanci Jugoslovanskega kluba, vsa čast jim, so napeli vse moči, da so preprečili izvajanje turškega kuluka v Sloveniji. A ravno mi Polskavčani pa moramo beležiti, da ima šola na zgornji Polskavi že davno od Turkov podedovano srbijansko posebnost — kuluk. Kuluk na naši šoli že obstoja dokaj let. Otroci se uporabljajo na naši šoli za vsako delo in to med poukom. — Po dve ali tri močnejše deklice so v kuhinji namesto dekle. In vrtu in njivi opravljajo otroci vse delo med poukom: okopavajo, kopljejo, ogrebajo, sploh opravljajo vsa poljska dela. Ta teden so med poukom pipali korenje, vezali korenjico. Eden od šolarjev gre vsaki dan dopoldne po pošto 1 km daleč. Ena ali dve deklici hodita po mleko itd. Dosedaj še kuluk ni bil vpeljan nikjer, kakor na šoli v Gor. Polskavi. Tudi med katehetovo uro so otroci zaposleni s kulukom za g. Sabatija. Dolžnost gospoda dr. Reimana, ki je pismen zet nepismenega g. Sabatija, bi bila, da bi nam v »Jutru« in »Taboru« na dolgo — a resnično pojasnil ter odgovoril na vprašanje: Kedo je dal nadučitelju Sabatiju pravico za upeljavo kuluka med šolskim poukom in to že celo veliko let poprej, nego se je pri nas v Sloveniji sploh govorilo, razpravljalo in protestiralo proti nečloveškemu kuluchenju? Gornja Poljskava zahteva na to vprašanje odgovor, sicer si ga bo iskala pri višjem šolskem svetu v Ljubljani!

Za cestarje se je zavzel na seji finančnega odbora v imenu Jugoslovanskega kluba poslanec dr. Kulovec. Srbija te institucije ne pozna. Zato ni čudno, če Srbija nikdar ni imela in tudi ne bo imela dobrih cest, ker se nihče zanje ne briga. Zato je ves denar za neštivilne ceste v Srbiji vržen takorekoč v vodo, ker mora tudi najnovejša in najboljša cesta razpasti, če je nihče ne popravlja in ne skrbi za njo. A tudi v Sloveniji bomo z vsemi svojimi cestami kmalu tam, kjer so Srbi, če bo vlada cestarje slabo plačevala ali pa celo odstavljala, namesto da bi zanje primerno skrbela. Za slovenske cestarje zahteva poslanec dr. Kulovec primerno zvišanje plač, da bodo mogli vestno opravljati svojo službo.

Pretep s smrtnim izidom. Iz Laporja nam poročajo: Zadnje nedeljo se je zgodil pri nas žalosten slučaj pretepaške hudobije ter surovosti. V Kočnem pri Laporju so napadli oženjeni možje tri mirne in vzgledne fante, ki so šli po cesti proti domu in jih hudo pretepli. Od brez vzroka in povoda pretepenih fantov se je Franc Frajš težko ranjen komaj privlekel domov v Spodnje Novo vas, kjer je kmalu nato umrl. Fant Anton Hostej pa leži doma težko ranjen. Od surovih pretepačev in ubijalcev sta znana pred vsem dva in sicer neki: Kmetec in Dorič.

Novice iz Žiž. Par znanih pretepačev iz Žiž je priš-

lo parkrat v Loče na korajžo. Izročili smo jih sodišču, da si nekoliko ohladijo svojo vročo kri. Povsod se opaža, da je letošnje vino mnogo močnejše od lanskega. Pa ker ga je pri nas v Ločah samo slaba polovica, od tani, upamo, da se bodo pipe kmalu dobro zaškrnile in ne bo več ponočnega divjanja, vpitja in pretepanja. — Našim gospodom nemčurjem bi odločno svetovali, naj se ne bahajo javno po vasi, da je prišla »požarna bramba« v njihove roke in da bo zopet nemška komanda. Pri zadnjem ljudskem štetju se je oglasilo za Nemce samo 12 oseb. In na ljubo tem 12 Nemcem pač ne bo nemške komande, četudi se zanašate na srbiske in konjiške radikale in njih dičnega zaveznika poslanca g. Schauerja. Vedite, Loče so slovenska občina in nemškutariji je enkrat za vselej odklenkalo in ne bo ji pomagalo na noge požarna bramba, pri kateri je že zadnji čas, da se napravi red in spremeni svoje ime v Gasilno društvo. Upamo, da bo zadostovalo; če ne, pridemo na dan z jako zanimivimi reči.

Iz gibanja demokratov. Od Sv. Petra pod Sv. gorami nam poročajo: Svočas, davno pod rajno Avstrijo — ko se je k nam usilil domačin dr. Kunej kot zdravnik, je zasejal med Šentpetrane politični prepír in nestrpljivost. Ljudi je tako nahujškal, da so hoteli ubiti dr. Korošca. G. dr. Kunej je tedaj mislil, da bo potegnil celi kozjanski okraj na dr. Kukovčevu kopito, a se je bridko zmotil. Ko je takrat pogorel, je pustil politiko in se lotil bolj zdravilstva, kojega je »temeljito« študiral. St. Peter je glede organizacije JDS stranke tako napredoval, da še niti krajevnega odbora ni bilo več. Sedaj naenkrat pa se je g. Špindler spomnil na Kunejevo vino in dne 4. t. m. je bilo v St. Petru posvetovanje in se je sklenilo, da se pri nas osnuje krajevna JDS organizacija. Dr. Kunej je zbral skupaj svoje stare lajake in nato sta jim razlajala demokratski evangelij g. dr. Zdolšek iz Brežic in g. Špindler. Pisali in poročali bodo, da je ob tej priliki govoril dr. Kunej. Takemu poročilu se bo smejal vsak Šentpetran, ki ve iz lastne izkušnje, da je dr. Kunej nezmožen najmanjše napitnice, kaj šele političnega govora. Ako bi se lotil kakega političnega izvajanja, bi ga tresla mrzlica, da bi niti ziniti ne mogel. Naši demokratje, ki ni vseh za eno kisto župo, so sklenili, da bodo priredili javen shod v St. Petru. Naj se le lotijo tega posla, bodo nekaj doživeli, kar jim bo ostalo v spominu. Ako bodo širili po St. Petru demokratizem ljudje dr. Kunejevega kalibra in kakor sta oba Stadlerja, potem bo v kali umrl. Ako bo dr. Kunej zopet začel sejati prepír in zdražbo, mu bomo še marsikatero osvežili iz prejšnjih časov in iz vojne dobe, kar g. doktorju in njegovim rahlim živcem ne bo ljubo. Pamet, pamet, doktore, dokler je še čas!

Občinske volitve v Južni Srbiji. Preteklo soboto so se vršile občinske volitve še v treh mestih v Južni Srbiji in sicer v Skoplju, Velesu in Kačaniku. V Velesu so zmagali demokrati, v Skoplju in Kačaniku pa združeni radikali in Turki.

Koliko stanejo državo železniške nesreče? Samo zadnja dva meseca je trpela naša država radi železniških nesreč škode za 110 milijonov dinarjev. K tej škodi pa ne smemo prištevati škode, ki so jo imeli posamezni privatniki pri trčenju vlakov. Pri nas v Jugoslaviji je železnica najbolj draga in najbolj nevarna vožnja v Evropi. Pri vsej tarifni draginji in vedni nevarnosti pa so še vagoni nesnažni, nerazsvetljeni in klozeti sploh neuporabljivi. Tako piše o naših železnicah beograjsko časopisje in je: resnega mnenja, da bi se pri nas popravil žalosten položaj na železnicah le tedaj, ako bi te bile v privatnih rokah.

Proces proti orjuncem v Zagrebu. V sredo, dne 7. t. m., je bila pred zagrebškim sodiščem izrečena obsodba nad tremi orjunci. Mustafa Kapič, Ljubomir Belošević in Marko Katavič so obtoženi, da so pred več meseci v llici sredi Zagreba zvečer streljali med ljudi ter težko ranili več pasantov. Dvojica, Ljubomir Belošević in Marko Katavič, sta obsojena in sicer prvi na pet, drugi pa na dve leti težke ječe. Mustafa Kapič se je srečno izmuznil ječi, ker mu niso mogli krivde dokazati, dasi je on pravzaprav povzročil incident, radi katerega sta njegova tovariša potegnila samokrese in začela streljati.

Nečloveška mati zažgala svoje dete. V Ljubljani se je v sredo dne 7. t. m. dogodil grozen detomor. V neki hiši v Zvezdarski ulici sta opazili dve ženski, da se iz pralnice širi silen smrad. Šli sta pogledat ter našli pod kotlom goreti precej hud ogenj, iz žerjavice in pepela pa je molela otroška noga. Obvestili sta hitro domačine in policijo, ki je takoj prihitela na lice mesta ter odkrila grozen zločin. Potegnili so izpod kotla že napol sežgano novorojeno dete. Zločinsko mater so takoj izsledili. Je to neka Roza Blaško, služkinja v isti hiši stanujoče stranke. Svoj zločin je takoj priznala, samo je trdila, da je rodila mrtvo dete. Pred domačimi se ji je posrečilo porod zakriti. Dete je skrila v pralnici pod kadjo, drugi dan pa je zakurila pod kotlom močen ogenj ter položila otroka gor, misleč, da bo brez sledu zgorel. — Posebna zdravniška komisija bo preiskala, če je bilo dete v resnici mrtvorojeno. Nečloveško mater so takoj zaprli, očeta od otroka pa še ni hotela izdati.

Razprava proti mladoletnim morilcem Paskijeviču in Thierry-ju je razpisan na dan 26. t. m. v Zagrebu. Kakor smo že pisali, sta oba mlada fanta obtožena, da sta na Prekrižju v bližini Zagreba umorila in oropala dva zagrebška obrtnika Kanajeta in Jeličiča. V gozd sta svoji žrtvi izvalila pod pretvezo, da imata na prodaj večjo množino srebrnih kron. Paskijevič je po umoru pobegnul na Reko, kjer je bil aretiran in izročen našim oblastem. Razprava se bo vršila pred senatom ter bo javnosti dostopna. Zanimanje za razpravo je v Zagrebu ogromno. Sodišče bo izdalo samo omejeno število vstopnic, pa še te se bodo razdelile med razne strokovnjake, ki se bavijo z mladinskim vprašanjem.

Drzen tat je neki Gjuro Rumenkovič iz Subotice, ki

je v treh dneh udrl v 12 hiš ter pokradel iz njih denar in dragocenosti v vrednosti 400.000 dinarjev. Ravno ko se je hotel s svojim plenom spraviti na varno preko meje, mu je policija prekrizala načrte o brezskrbnem življenju v svobodni Madžarski. Rumenkovič je pred par tedni prišel iz kaznilnice v Mitrovici, kjer je odsedel štiriletno kazen. Ker mu je pa pošteno življenje s trdim delom smrdelo, se je hotel na hiter način obogateti, kar se mu pa ni posrečilo.

Zopet zagoneten umor v Beogradu. V Beogradu se dogaja zadnje dni umor za umorom, od katerih pa je vsak tako zagoneten, da ga policija le redkokedaj pojasni. Te dni so delavci, ki delajo v beograjskem pristanišču, opazili, da molijo iz Save čevlji, ki stoje vedno na enem mestu. Delavci so se iz radovednosti peljali s čolnom do mesta, da pogledajo, kaj je s temi čevlji. S čevlji so potegnili iz vode neznanega, okrog 26 let starega utopljenca, ki je imel okrog vratu privezано vrvo, na kateri je visel zelo težek kamen. Kamen je utopljenca držal v vodi z glavo navzdol, tako da so noge še mogle iznad gladine. Policija sedaj preiskuje, ali gre v tem slučaju za samomor, ali pa za novo grozodejstvo tajinstvenih zločincev.

Kontingent novčanic ne bo povišan. V torek je zboroval plenum Narodne banke ter sklepal o tem, ali naj se poveča, ali pa naj ostane dosedanji obtok novčanic. Finančni minister je pojasnjeval stališče vlade, ki nasprotuje povečanju kontingenta. Navajal je številke, iz katerih sledi, da pride pri nas na vsako glavo 500 D, dočim pride na Čehoslovaškem 640 čK, na Francoskem 900 frankov. Opozarjal je na različne razmere, ki vladajo v omenjenih državah in jih primerjal z našimi razmerami. Čehoslovaška potrebuje več denarja, ker je industrijska država, nam tega ni treba kot agrarni državi. Finančni minister smatra, da je pomanjkanje denarja obči pojav in povzročea predhodne krize, kakršne občutijo danes tudi Amerika, Francija, Anglija in Japonska. Na Japonskem je leta 1920 bankrotiralo 64 bank, vendar so preprečili denarni krah. Po mnenju ministra bi draginja le naraščala, ako bi se tiskali novi bankovci. Ogroženo bi bilo ravnotežje drž. proračuna. Ker se gospodarsko stanje popravlja in ker je ustaljen budžet, preko katerega se ne bo šlo, je jasno, da se bodo morale vse postavke znizevati. Res je, da je naša industrija v krizi, ker je začela delati z nezadostnim denarjem. A kriza v Angliji, kjer je poldrugi milijon delavcev brez posla, je še večja. Pri nas tega ni. Delati je treba stopnjema in se ne zadolževati. Situacija je opasna. Videli smo, kako so tuje valute skakale, ko smo mi denar tiskali. Vlada je odločno proti povišanju kontingenta. Za finančnim ministrom je govoril viceguverner Narodne banke dr. Protič, ki je zastopal isto stališče. Izjavil je, da je Narodna banka proti tiskanju novih novčanic. Potem je govoril minister trgovine in industrije dr. Kojič, ki je naglašal, da naš izvoz narašča, in da je prvo polovico tega leta znašal tri milijarde, do konca leta pa doseže šest milijard, tako da se izvoz in uvoz izjednačita. Nastopil je proti izpremembam pravilnika Narodne banke. Nastopni govornik Miloš Savič je ugotovil, da primanjkuje industriji kapitala in da bi bilo treba industrijo s krediti podpreti. Po njegovem mnenju denarna kriza še ni na vrhuncu, temveč bo še naraščala. Drugi govorniki so ugotavljali, da denarja ni premalo, temveč, da se krediti ne uporabljajo pravilno. Po zborovanju je izdala Narodna banka sledečo izjavo: Glavni odbor Narodne banke je na današnji seji po dolgem pretresu o vprašanju kreditov ugotovil, da sedanje kriza ni izzvana vsled pomanjkanja denarja, temveč po napačnem uporabljanju kreditov. Leka za odstranitev krize torej ni iskati v povečanju novčaničnega prometa, temveč v odstranitvi vzrokov, ki so izzvali krizo. Narodna banka meni, da obtoka denarja ni treba povečati, temveč, da se mora ostati pri dosedanjem kontingentu novčanic.

Bogastvo Bosne na rudah. Bosna ni samo bogata na gozdovih, po katerih izredno slovi, ampak ima tudi največ rudnikov. Nekateri primerjajo Bosno z nemško Slezijo ali z Ruhrom in to ne po krivici. Bosna ima vse pogoje, da se razvije s časom v jugoslovanski Ruhr, kajti tu so združeni rudniki z najrazličnejšimi rudami, zlasti mnogo je pa Bosni v železa in premoga, ki sta danes glavna faktorja v industriji. Bosanski rudniki so večinoma državna last in država bi imela lahko od njih ogromne koristi, da je uprava rudnikov boljše urejena; danes požre skoro ves dobiček uprava, kar pa ga še ostane, izgine v globokih žepih raznih ravnateljev in upravnikov. Kljub tem neprilikom pa produkcija bosanskih rudnikov vsako leto napreduje. — Od leta 1919 do 1921 je bilo v Bosni v obratu 7 rudnikov za rujava premog vsi v posesti države — ki so producirali letno okroglo pol milijona ton premoga. V letu 1922 pa se je odprlo še 7 novih rudnikov, od katerih je samo eden v posesti države. Produkcija vseh rudnikov je znašala leta 1922 okrog 700.000 ton rujava premoga. Na novo otvorenih je bilo tudi par rudnikov z izvrstnim črnim premogom. V dveh državnih rudnikih se koplje lignit; letna produkcija znaša okrog četrto milijona ton. Montanska družba »Bosnia« poseduje v Dubošici rudnik, kjer dobivajo krom, v Semizovcu pa kopljejo mangan. Železna industrija Bosne je osredotočena okrog Ljubije in Vareša. Prvo podjetje je v rokah države ter producira letno 65.976 ton železa. Važni so bosanski solni rudniki. S povečanjem produkcije bi lahko Bosna krila potrebe cele države. Bosanska kame-nol sol je izvrstna ter ne zaostaje za ono iz Salzkammerguta. Solni rudniki, ki so vsi v posesti države, pa se še nahajajo v začetku razvijanja ter bo preteklo še precej časa, da bodo res racionalno izrabljeni. Bosna pa ima še obilo drugih rud, osobito bakra. Neagilnost državne uprave, v katere posesti se nahaja večina bosanskih

podjetij, je kriva, da se Bosna še ni razvila v industrijski center Jugoslavije.

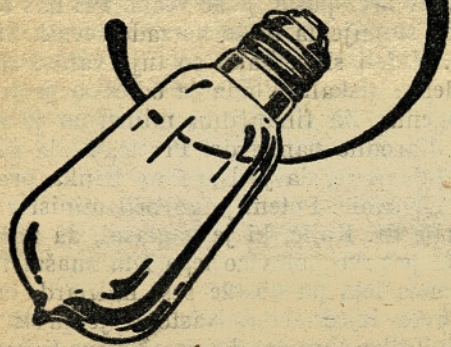
Ogromne zelne glave. O zagrebškem trgu javlja hrvatsko časopisje, da prihajajo na trg ogromne množine zelja. Zelje je letos na Hrvatskem obrodilo tako dobro, kakor take zelne letine ne pomnijo najstarejši ljudje, ki se zanimajo za trg. Te dni je bilo videti na zagrebškem trgu ogromne zelne glave, ki so teletale posamič 8—10 kg. Največja pozornost je vzbujala glava, ki je vagala — 12 kg.

Glede sadnega trga se poroča iz Zagreba, da prihaja tamkaj na tržišče zelo veliko sadja in to predvsem jabolk. Sadni trgovci se hudujejo, ker se kljub znatni ponudbi jabolk cene vedno dvigajo. Danes stane v Zagrebu 1 kg jabolk slabše vrste 4.50—5 D, boljše vrste 6—7 D. Tudi kostanj se je podražil v Zagrebu in stane 1 l 3—3.50 D. Za hrvatsko domače grozdje zahtevajo 8—12 D za 1 kg. Smederevskega grozdja prihaja na trg zelo veliko, a stane 1 kg 10 D.

Prostovoljna požarna bramba v Kamnici priredi na Martinovo, t. j. 11. novembra o prostorih gostilne g. Ant. Vogrinec veliko veselico s plesom ter raznimi drugimi zabavami. Ker je čisti dobiček namenjen za nabavo potrebnih cevi se sl. občinstvo uljudno vabi, da to prireditev v kar največjem številu poseti. Začetek ob 14. uri. Vstopnina samo 3 D.

Književno naznanilo. V založbi juridične fakultete v Ljubljani je ravnokar izšla knjiga: R. Kušej: **Cerkveno pravo katoliške in pravoslavne cerkve na razmere v kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev.** XII. in 488 strani velike osmerke. Subskribentom v Ljubljani se bo knjiga dostavila v prihodnjih dneh, ostalim se bo poslala po pošti. Naročila na ostalo naklado sprejema pod pisani dekanat. Cena broš. knjigi 80 D, vezani 90 D. Dekanat juridične fakultete v Ljubljani.

Verfex

Iz Celja.

Zadružni tečaj v Celju. Zadružna zveza priredi letos štiri dnevni zadružni tečaj za posojilnice v Celju. Prične se dne 2. januarja 1924 ob 9. uri dopoldne pri Belem volu. Posojilnice se pozivljajo, da prijavijo čim več udeležencev. Posebno vabljeni č. duhovščina. — Lahko pa se prijavi vsakdo, samo mora biti prijava potrjena od ene naših posojilnic. Prijave se pošiljajo na oddelek Zadružne zveze v Mariboru.

Protestni shod na Polzeli pri Celju. Na Polzeli se je vršil dne 4. t. m. na javnem trgu protestni shod proti nasilju, ki ga izvršuje italijanska vlada na svojih državljanih jugoslovanskega jezika. Udeležencev je bilo okroglo 500 oseb iz župnij Polzela, Braslovče, Gomilsko, St. Andraž in St. Peter v Savinjski dolini, ne glede na politično pripadnost, večinoma kmetsko ljudstvo in lepo število inteligence. Zborovanje je otvoril zdravnik g. dr. Červinka in dal po kratkem uvodu besedo posestniku Matiji Bošnjaku iz Breserja pri Braslovčah ter tovarniškemu uslužbencu Ivanu Tomažič na Polzeli, katera sta slikala v živih barvah trpljenje in muke naših rojakov na zasedenem ozemlju. Videli smo marsikatero rosno oko in kremenite pesti naših vrljih Savinjančanov so se krčile srda in gnjeva nad postopanjem barbarskih laških fašistov-nasilnežev. Slišali so se vzkliki: «Le počakajte, polentariji, dan plačila vam ne mine!» Tudi žene in dekleta so na shodu slično govorile. Zelo častno je bilo zastopano na tem pravem ljudskem taboru duhovništvo iz okolice. Celo č. očeta kapucina z dolgo sivo brado smo videli med zborovalci. Tako enodušnemu nastopu vsega naroda je sledilo čitanje resolucije po domačem nadučitelju g. Sotlarju, ki jo je množica z živahnim pritrdjevanjem in vzklikanjem odobrila. Resolucija se glasi: Na protestnem shodu na Polzeli dne 4. novembra 1923 zbrani narod Spodnje Savinjske doline protestira proti nezaslišanemu nasilju italijanske fašistovske vlade na naših bratih in sestrah na Primorskem in v Istri. Najodločnejši protest dvigamo proti zapiranju slovenskih in hrvatskih šol, izganjanju našega tamkaj domačega slovanskega učiteljstva, preganjanju slovanskih domačih duhovnikov, prepovedi rabe slovenskega, oziroma hrvatskega jezika v uradih, cerkvah, šolah itd., ker tepta Italija s tem našim rojakom zajamčene najelementarnejše pravice! Italijanskim fašistom kličemo: »Ves svet si želi miru, le vi rožljate z meči napram tačas manjševilnim in slabšim slovanskim sodržavljanom. Kulturen svet se nad tako vašo namišljeno hrabrostjo zgraža in vašo naduto ošabnost obsoja!» Pozivamo ves jugoslovanski narod, še

zlasti našo vlado in naše poslance, da se zavzamejo za pravice slovanske manjšine v Italiji z vso odločnostjo in z vsemi razpoložljivimi sredstvi. Jugoslovanski trgovci morajo bojkotirati fašistovske limone in pomaranče ter drugo ničvredno blago, ki prihaja iz pašalika Mussolinijevega ricinovega olja! — Kot odgovor na italijanske grozovitosti nad našimi ubogimi slovanskimi trpini se je ustanovila takoj po končanem protestnem shodu na Polzeli podružnica «Jugoslovanske Matice», h kateri je pristopilo takoj izredno lepo število navzočih. Ta podružnica obsega gori navedene župnije. Izvoljen je bil sledeči pripravljani odbor: predsednik: dr. Vid Červinka, njegov namestnik: Matija Bošnjak, tajnik: Martin Sotlar, blag.: Josip Tiršek, njegov namestnik: Anton Prislani; odborniki: č. g. Ivan Jodl, župnik na Polzeli, nadalje gospodje: Omladič Josip Polče, Ivan Remic Letuš, Franc Turnšek Breg, Franc Plaskan Orlavas, Ivan Tomažič Polzela in gđc. Justa Repič Polzela; namestniki gospodje: živino-zdravnik Kultere Braslovče, Uršič Polzela, Anton Dobnik Letuš, Peter Loparnik Polzela, Emil Vizjak Polzela, Filip Jelen ter J. Krefl. Občni zbor te podružnice Jugoslovanske Matice bo sklican v kratkem. Vsi člani, ki so dne 4. t. m. pristopili, se naprošajo, da pridobijo vsak še vsaj po enega ali več novih članov, da bo občni zbor podružnice zopet nekaki »ljudski tabor.«

Avtovožnja Vransko—Sv. Peter v Savinjski dolini začne z dnem 12. t. m. zopet redno voziti in sicer po sledečem voznem redu: Odhod iz Vranskega zjutraj ob 5.30 k jutranjemu vlaku. Odhod iz Vranskega ob 9.30 k vlaku v St. Peter. Nazaj iz St. Petra na Vransko: Odhod iz St. Petra ob 8.30 zjutraj in ob 4.10 popoldne. Cenjenemu občinstvu se da na znanje, da se bode točnost po možnosti redno vzdrževala ter bodo primerne vozne cene.

Iz Maribora.

Za okrajnega glavarja v Mariboru je imenovan g. vladni svetnik dr. Vončina, doslej okrajni glavar v Novem mestu. G. dr. Pfeifer, namestnik velikega župana ga zastopa do prihoda.

Radikalno slepomišenje. Iz Studencev pri Mariboru nam poročajo: V torek je bil sklican občni zbor radikalne stranke, katerega se je udeležilo od toliko nagašenega stočlanstva nič več in nič manj kot 16 oseb z glavnim govornikom Jože Nachtigalom vred. Govornik Nachtigal je skušal razložiti razvoj srbske radikalne stranke, a ker mu je ta politični krov še nov, ni vedel drugega povedati, kot to, da ta stranka že vlada 30 let in bo še 30 let vladala. Razlagal je nadalje, da nima smisla biti raztresen in razcepljen po raznih strankah, ki nimajo moči in oblasti, da bi narodu kaj dale, ampak, da je najbolje okleniti se narodne (srbske) radikalne stranke, ki ima moč in narodu lahko tudi kaj da. V svoji visoki politični modrosti je tudi pripovedoval, kako visoko in sijajno valuto bi imeli, če ne bi bilo Radiča in Korošca in podal je lepo radikalno priznanje, da se Srbi ne morejo brigati za Hrvate in Slovence, odnosno za Reko, če se Slovenci nočejo okleniti radikalne (srbske) stranke. Tudi studenska občina bo pravi raj, če dobi enkrat radikale kot občinske zastopnike. Dobila bo električno luč in pa konzum, za katerega je baje že vloženi 75.000 D v neki mariborski banki. Vodilni glas govora je bil: če hočete dobro, pojdite v radikalijo, posrbite se, priznajte Veliko Srbijo itd. — V radikaliji je samo Nachtigalova žlahita in pa nekateri njegovi prijatelji, ki so toliko kratkovidni, da mislijo, kako jim bo Nachtigal s svojo «sposobnostjo» pribavil od vladajoče stranke nekaj koristi. Nachtigal zna že od nekdaj vabiti, zbirati in vleči koristljive elemente. Ko so ljudje s socialdemokrati postajali vedno bolj nezadovoljni, se je izdajal za komunista ali iz previdnosti za «levičarja», ko so pa preganjali prave komuniste, pa ni bil ne ptič ne miš, in je tako na svojo roko reševal proletarijat in še le potem, ko iz tega ni zrastle zanj nobena korist, je začel z varanjem in slepomišenjem v okviru srbske radikalne stranke. Ljudje pravijo, da pride pri tem na svoj račun, da mu to «nese», dočim njegovi redki pristaši sline cedijo samo ob lepih obljubah. Nachtigalov adjutant je občinski odbornik Belšak, sedaj Jovan, prej Johann in bivši desni komunist, lepi socialista ali pa tako nekaj vmes. Radikalna polomija se je kronala z volitvami odbora, čigar imena naj sledijo samo radi kuriozitet: Nachtigal, predsednik, železničar in bivši narodni socialista Šum Rudolf, podpredsednik, Belšak, tajnik, blagajnik ni bil prisoten, odborniki so pa: Nachtigalov tast Budan, Fr. Segulin, bivši policaj, Primorec, železničar Lesjak in železničar Petrovič, ki je, kakor čujemo, s svojo družino prestopil v pravoslavno vero. — Mogoče bodo ti ljudje še hoteli osnovati srbske fašiste ali Srnao, če se poprej ne spomnijo, da je to za studenska tla prevroče.

Nov demokratični rekrut. Na demokratičnem političnem polju se od dne do dne pojavljajo nove bojovne moči. Stari borci ala dr. Kukovec so stopili za fronto in v prve vrste so stopili po porazu JDS pri zadnjih volitvah novi ljudje kot: dr. Reisman in Otmar Meglič. To so sami politični rekruti in začenja sedaj JDS svoj razmah potom rekrutov, ker so jej stari generali popolnoma odpovedali. Gospoda rekruta dr. Reimana pozna javnost po fotografiji dr. Rosine, in ravno na dr. Reismanovo slamorezno stran se je postavil še drug rekrut, neki Otmar Meglič. O Megliču vemo toliko, da je bil davčni uradnik pri mariborski davkariji skrajno surov s kmetskim ljudstvom in jo njegovem mnenju je bil beograjski davčni vijak vedno premil. Ta davkar Meglič je zapustil državno službo in se lotil demokratične politike, Gospod Otmar Meglič je že govoril na okrajnem zboru JDS zaupnikov v Konjicah in sicer o davčni po-

litiki. In ravno goreč zagovornik skozi in skozi zavržene centralistične davčne politike je bil gospod Otmar do pred kratkim in sedaj kot politični rekrut pa pobija in rine klerikalcem v čevlje, kar so zagrešili njegovi očetje: dr. Kukovec, dr. Žerjav in Reisman. Gospod Otmar, ako bodo ljudje enkrat zvedele, da ste vi pred dobrim letom hvalili centralistično davčno politiko, a sedaj jo grajate, vam bo slaba predla. Z rekrutom Megličem bo imela JDS še manj sreče kot s slamatimi pridigami dr. Reimana. Boj političnih rekrutov brez generalov se ne bo obnesel!

Smrt vrliga Orla. V bolnici v Mariboru je dne 9. novembra umrl Anton Kimler iz Ljutomera, vnet Orel in neumoren delavec v vseh krščanskih organizacijah. Pogreb njegov bo v nedeljo ob 15. uri (3. uri popoldne) iz mrtvašnice cerkvenega pokopališča na Pobrežju. Posebno Orli so vabljeni da spremijo svojega brata v kolikor mogoče velikem številu na njegovi zadnji poti. — Njemu pa naj bo Večni plačnik za vse.

Kirurgični primarij na mariborski bolnici g. dr. Mirko Černič je bil operiran na slepiču.

Nekaj o naših železničarskih konzumih. Ko so poslanci Jugoslovanskega kluba prinesli v parlamentu na dnevni red neznosno pomanjkanje, ki ga trpe naši železničarji vsled vedno naraščajoče draginje, so dobili odgovor, da to pač ni mogoče, ker imajo železničarji v Sloveniji povsod dobro urejene konzume, kjer dobe mnogo cenejša živila, kakor drugod. — Pa si dajmo ogledati te konzume v Mariboru gl. kolodvor, kakor tudi onega v koloniji. Živila so izjemoma vsa dražja ali pa vsaj slabša kot v drugih trgovinah. Radovedni smo res, kako je to, ker so ti konzumi tako dobro urejeni, da bi si železniško osebje res lahko nekoliko olajšal svojo bedo. Tako na primer so ti konzumi prosti davka, osebje, tam zaposleno, plačuje žel. uprava, prevažajo se živila po železnici prosto in mislimo, da bi se na podlagi teh treh važnih točk v konzumih res lahko osebju pomagalo. Mislimo, da so železniški konzumi za to, da pomagajo osebju iz bede ne pa žel. upravi do milijonov. Mi smo dali stvar v roke poslancem SLS za zadevo preiščejo in razčiščejo.

Pravice železničarjev plavajo . . . Te dni je prišla iz Ljubljane od ekonomskega oddelka državne uprave južne železnice brzojavka, s katero se izrecno prepoveduje dati kurivo na obroke. Kurivo se daje od sedaj naprej samo za gotov denar, oziroma se še v istem mesecu, ko se premog naroči cela svota odtegne od mesečnih prejemkov. K tej zausnici na vse južne železničarje si dovolimo nekaj pripomniti in vprašati g. generalnega direktorja državne uprave južne železnice: Ali je g. direktorju znano, kaj se je vsem bivšim južnoželezničarjem obljubilo in zagotovilo z «Razglasom», s katerim je prešla južna železnica v državne roke? Ali nam niso bile tam zagotovljene vse dosežane pravice? Ali se nam ni tamkaj zagotovilo, da se bo z nami postopalo kot z ljudmi in se nam s 1. oktobrom zboljša gmetno stanje? Nahajamo se že v novembu, a od kakega zboljšanja ni mnogo za pričakovati; nasprotno, udarec za udarcem dobivamo za ves naš trud, za vso našo požrtvovalnost, za vso naše delo za dobrobit naroda in države. Dan za dnevom dohajajo drakonske odredbe, ki zadevajo kot ostre puščice v živa telesa nas železničarjev. Vedno globlje se nam ujeta misel, da nas je tujec vsaj nekaj upošteval, dočim nas lastni bratje, državna uprava južne železnice skoro popolnoma prezira. Ali je to naše plačilo za vse naše trpljenje še izza vsenemških časov? Tistikrat se je nas Slovence kratkomalo prezrlo, in enako, pač še hušje se nam godi sedaj. Tistikrat se nam je vsaj dalo, da smo zamogli pošteno živeti, a danes naj v lastni, bratski državi, za katero smo se toliko borili, obenemoreno in umremo od lakote? Kruto zadevajo take besede v srce narodnjaka-železničarja, češ, to imamo za plačilo za mnogoletne muke radi narodnosti. Ni čuda, ako so se začele dogajati železniške nesreče, ker ako je še kdo tako trden in zaupan v svojo moč, mora pod sedanjjo težo omagati in se razburiti. To razburjenje, namesto da bi ponehavalo, še pa zmiraj narašča, ter se vprašujemo, kam pridemo? Sicer se pa še o priliki povrnemo k stvari, ko bomo videli, kako se bodo stvari zasukale, ko bo stopil v veljavo «tolikopričakovani» železničarski zakon.

Danes zvečer ob pol 8. uri pričnejo v Lekarniški ulici 6 ljudska predavanja Prosvetnega kartela v Mariboru. Opozarjamo in vabimo vse člane naših društev, kakor tudi vse prijatelje, da posetijo otvoritveno predavanje v obilnem številu. Vstop prost.

Praznik katoliškega izobraževalnega društva. Dne 11. novembra na Martinovo nedeljo obhaja Kat. izobraževalno društvo v Lajtersbergu glavni praznik. — Zjutraj ob 6. uri se udeleži društvo z zastavo sv. maše o baziliki Matere milosti. Popoldne priredi v Narodnem domu igro: «Lovski tat» z govorom g. dr. Medveda. Sodeluje tamburaški zbor Katoliške omladine v Mariboru. Vsi prijatelji društva se najprisrčneje vabijo.

Orliški krožek v Mariboru ima redne deklishe večere vsake 14 dni ob četrkih ob 7. uri zvečer v dvorani v Lekarniški ulici. Udeležba za članice obvezna, vabljeni tudi prijatelji orlovske organ. acije.

Predavanje o Koroskem. Jugoslovanska Matica v Mariboru priredi za širše občinstvo v nedeljo ob od pol 11. do pol 12. ure dopoldne v Mestnem kinu predavanje o Koroskem s 60 skioptičnimi slikami. Kdor ni videl tega slikovitega dela naše domovine, naj ne zamudi ugodne prilike. Sedeži po 1, 2, 3 D, lože po 5 D v prid Jugoslovanski Matici. V nedeljo predpoldne vsi v Mestni kino.

Obrtno-nadaljevalna šola. Pouk na obrtno-nadaljevalni šoli prične v soboto, dne 10. t. m. ob 14. uri. Vsi vajenci in vajenke se naj oglasijo v petek, dne 9. t. m. dopoldne in v soboto, dne 10. t. m. dopoldne v pisarni mesnega šolskega sveta na Slomškovem trgu št. 5-1, da dobe navodila, kam jim je v soboto popoldne iti.

Gledališka predstava Ljudskega odra za soboto 10. novembra 1923 vsled trenutno nastalih ovir izostane. Redne predstave se bodo vršile v bodoče vsako soboto. Uprava.

Knjižnica SKSZ v Mariboru prosi vse svoje člane in tudi prijatelje, da ji naklonijo knjige, ki jih sami ne rabijo in ki ležijo kot mrtev kapital po njihovih omarah in mizah. Knjižnica se mora izpolniti v najkrajšem času. Ze sedaj je dobila več prošenj za potovalne knjižnice, ki jih pa more zaenkrat dati le v zelo omejenem obsegu — ker ji primanjkuje knjig. Zato bi apelirali tudi na naše somišljenike in prijatelje na deželi, da zbirajo knjige, pred vsem leposlovne, in jih pošljejo naši knjižnici. Ako bi pa kdo imel knjige na prodaj, naj pošlje seznam in ceno istih na tajništvo SKSZ v Mariboru, Koroška cesta 5.

Knjižnica SKSZ v Mariboru se otvori zopet v petek, dne 9. novembra ob 19. uri (1 uro pred predavanjem prosvetnega kartela). Za enkrat je na novo urejen le še leposlovni slovenski oddelek. Poučni slovenski oddelek se otvori tekom 1 tedna. V najkrajšem času bosta urejena tudi hrvaški in nemški oddelek. Knjižnica ima sedaj na razpolago več ko polovico slovenskega slovtva od leta 1850 naprej. Predvsem bi opozorili na to, da je prekoračilo svoj delokrog s tem, da so društveni funkcijonarji pri oficijelnih društvenih sestankih in prireditvah žalili narod Srbov, Hrvatov in Slovencev in s tem v protislovju z društvenimi pravili, mesto da gojijo, razdirali čustva do domovine.

Razpust Prostovoljnega gasilnega društva v Pobrežju pri Mariboru. Pokrajnska uprava za Slovenijo v Ljubljani je razpustilo Prostovoljno gasilno društvo v Pobrežju, ker je prekoračilo svoj delokrog s tem, da so društveni funkcijonarji pri oficijelnih društvenih sestankih in prireditvah žalili narod Srbov, Hrvatov in Slovencev in s tem v protislovju z društvenimi pravili, mesto da gojijo, razdirali čustva do domovine.

gam kulturnega življenja in tudi ne bo zanemarjala vprašanja verske obnove.

Katoliškega inteligenta si danes ne moremo misliti brez «Socialne misli». Ona more imeti naročnika prav v vsakem našem somišljeniku, ki hoče biti več, kot samo pasiven «sotekač» katoliškega pokreta. — Akademična omladina je poklicana, «Socialno misel» zanesti med vse naše kroge in ji pridobiti za leto 1924 čim mogoče več novih naročnikov, kajti «S. m.» je glasnik vsega mladega, svežega in napredujočega. Kot doslej pa bodi njen najboljši podpornik naša požrtvovalna za vsak napredek na duhovnem in moralnem polju tako vneta duhovščina, ki našemu narodu vedno koraka naprej. Pa tudi premožnejše naše može, župane, zaupnike SLS, vabimo, da si z letom 1924 «Socialno misel» naročijo! Končno bi nobeno naše izobraževalno, orlovsko in mladinsko društvo ne smelo biti brez nje, pa tudi ne noben krščanski učitelj in učiteljica.

Dolžnost vsakega dobrega pristaša katoliške misli in Ljudske stranke je, da podpira «Socialno misel».

Dušica.

Roman v treh delih. Angleški spisala B. Orczy. Prevedel Paulus.

63

In Chauvelin je vedel, da pride njegov najnevarnejši nasprotnik osebno po begunce, vedel je, da begunci čakajo na «Dušico» v Blanchardovi koči — In komaj eno uro je bil za njim.

Eno uro torej je še imela časa, da posvari Percyja —

«Chauvelin ve za «Sivo mačko», je dejal Andrej resno. Iz papirjev, ki nam jih je ukradel, ve tudi, da se člani «lige» tukaj zbirajo. Ko dospel v Calais, bo šel naravnost sem.»

«Ni mogoče, da bi že bil v Calaisu!» je odgovorila. «Celo uro še imava časa in Percy mora vsak trenutek priti. Na pol poti čez «Rokav» bomo, preden zapazi Chauvelin, da smo se mu izmuznili.»

Vsa se je razvnela, polglasno, hlastno je šepetala. Sama sebi si je delala pogum in tudi Andreja je hotela navdati z zaupanjem.

Pa žalosino je Andrej zmajal z glavo.

«Molčite, gospod Andrej?» je rekla nepotrpežljivo. «Čemu odkimavate, čemu gledate tako žalostno predse?»

«Vaši načrti, gospa, so vsi rožnati, toda pozabili ste na najvažnejšo dejstvo —»

«Na katero? Kaj bi naj bila pozabila —? Katero dejstvo mislite?»

Nepremočljivo blago za peletine in pristni tirolski ločni se po nizki ceni prodajajo pri Franjo Majer-ju, Maribor, Glavni trg 9. 590

„ITO“ najboljša zobna krema 422 Dobi se povsod. 10—1

Pozor trgovci manufakturnega blaga Podružnica VILIM PICK Maribor Aleksandrova cesta 26 nudi blago za poznano nizko ceno, kakor v Zagrebu. Na velikol

Posteljne odeje (koltri) v raznih barvah in kakovosti se dobijo po zelo nizki ceni pri Franjo Majer-ju, Maribor, Glavni trg 9. 589

JETIKA!

Zdravnik dr. Pečnik zdravi bolne na pljučih vsaki petek, tudi v četrtek v Celju, Cankarjeva ulica št. 11, II. Citajte njegove tri knjige o jetiki, v vseh knjigarnah. 915

Zimsko perilo, barhenti za obleke, barhenti in flanela za zimsko perilo, velika izbira sukna, kangarna, ševijota itd. za moške in ženske obleke, koce, odeje, slamnjače, itd. itd. Vse to kupiš ugodno v manufakturni trgovini Fr. Majer, Maribor, Glavni trg št. 9. 591

«Dejstvo, ki stoji šest čevljev visoko in ki se imenuje Percy Blakeney.»

«Ne razumem vas.»

«Ali mislite, da bo Blakeney odšel odtod, dokler ni izvršil, kar si je namenil?»

«Mislite da —»

«Mislite na grofa Tournay!»

«Na Armanda —, na druge —!»

«A — moj brat!» Bolesten vzdih se ji je izvil iz prsi. «Bog mi odpusti — pozabila sem nanj!»

«Vsi ti čakajo v tem trenutku z neomahljivo trdnim zaupanjem na «Dušico», ki je zastavil častno besedo, da jih bo vareo prepeljal na Angleško.»

Res je pozabila! Ljubezen ženske, ki ljubi iz vsega srca, je sebična. In Margareta je ljubila svojega moža iz vsega srca. V tej svoji ljubezni ni zadnjih 24 ur mislila na drugo ko nanj. Njegovo ljubljeno, dragoceno življenje, nevarnost, v katero se je podajal, — Percy, njen ljubljjen soprog, plemeniti junak, edino on je napolnjeval njeno dušo in njeno srce.

«Moj brat —!» je vzdihnila in solze so ji silile v oči, ko se je spomnila nanj, na svojega Armanda, na tovariša in ljubljena svoje mladosti, ki je zanj žrtvovala svoj ženski ponos, svojo čast, vse, — zagrešila izdajstvo ter — nevede — celo poslala svojega moža v smrt —

«Gospod Percy Blakeney bi ne bil naš slavn, oboževani vodja», je nadaljeval Andrej ponosno, «če bi bil zmožen snesti svojo častno besedo. Že sama misel na to je zanj nemogoča, razžaljal!»

Molk je zavladal.

Margareta si je zakrila lice z rokami in solze so ji pritrljale skozi tresoče se prste. Andrej ni mogel govoriti. Srce ga je bolelo, ko je gledal bridko žalost lepe žene.

(Dalje prihodnjic.)

Prvovrstni klavir se proda. Naslov v upravnistvu.

Sprejme se takoj samski organist. Plača po dogovoru. Kje, pove upravnistvo. 678

Razglas.

Ministrstvo trgovine in industrije je dovolilo občini trg Gornja Radgona obdržavati štiri letne živinske in kramarske sejme in sicer se ti vršijo: 1. na dan 3. februarja (na Blaževu), 2. na dan 25. maja (na Urbanovo), 3. na dan 10. avgusta (na Lovrenčovo) in 4. na dan 15. novembra (na Leopoldovo) vsako leto. Po dolgih letih se bodo od sedaj naprej živinski in kramarski sejmi zopet redno vršili, kakor svojčas in sicer se vrši: prvi živinski in kramarski sejm dne 15. novembra t. l. na Leopoldovo. Živinski sejm bode na občinskem travniku na Tratah, kramarski sejm pa pri drevoredu in na glavni cesti od Murskega mosta naprej na Spodnjem Grisju. Živinski sejm je za govedo, drobnico in konje, na kramarski sejm pa se lahko pripelje blaga vsake vrste, poljski pridelki, perutnina, lončarska roba itd.

Ker so bili sejmi v Gornji Radgoni svoječasno vedno dobro obiskani in je bil zlasti na Leopoldovem sejmu vedno velik promet, opozarja podpisano županstvo na to vse interesente prodajalce in kupce. 670 2—1

Županstvo trga Gornja Radgona, dne 6. oktobra 1923.

Zupan: dr. Boezio.

Za dolge in puste zimske večere kupujte knjige

„Cirilova knjižnica“ Dosedaj izšlo 7 knjig.

Dobite jih po zelo nizki ceni v prodajalni

TISKARNA SV. CIRILA V MARIBORU.

DRVA premog OVES koruzo opeko

trgovsko opravo, auto, šivalni stroj, voz proda OSET ANDREJ Maribor, Aleksandrova 57 Telefon 88.

Širite naše liste!

OSRAM to znamko mora nositi žarnica

Kdo hoče dobro luč nesme se bati stroškov.

OSRAM NITRA

MODNI RAGLANI
USNJENE SUKNJE
MOŠKE OBLEKE
 v lastni delavnici izdeluje in prodaja po ceni
ALEX. STARKEL
 MARIBOR, TRG SVOBODE 6.

Kdor hoče kupiti zelo poceni

naj gre v prodajalno

TISKARNE SV. CIRILA V MARIBORU!

Zanesljivo dobro in po zmernih cenah

kupite double, štofe, sukno in hlačevino za moške obleke, volno, barhente, fanelo in druke za ženske obleke, pletene in svilene rute, ženske pletene jopice, gotove moške obleke, gotove srajce in hlače v vseh velikostih, ključavničarske obleke, ženske srajce in predpasnike v vseh velikostih, odeje, koče in vse drugo manufakturno blago pri

Francu Starčič, Maribor
Vetrinjska ul. 15

Ravnoram se Vam nudi vedno sveže špicerijsko blago in glasovita dobra banatska moka iz mlina »ADA«.

VRVARNA

IVAN N. ADAMIČ

Maribor, Vetrinjska 20

Izdeluje vrvi za stavbe, zvonove, studence, perilo, mlinske opti, motvoz, štrange, uzde itd.

Zamenja izgotovljene vrvi za predivo!

Duhovnik vpokojence išče za takoj v Mariboru večjo solnčno prazno sobo, eventualno s predsobo. Uprava «Straže».

3-1

Ivan Mastnak

trgovina z manufakturo in konfekcijo
CELJE, Kraja Petra c. 15

Priporočam cenj. odjemalcem svojo veliko zalogo češkega in angleškega blaga, debelo sukno za površnike, vsakovrstnega sukna za moške in ženske obleke, barhand, cefir, debelo platno, vse krojaške potrebščine. Velika zaloga gotovih površnikov (raglan), Schliefer, Stutzer, gumi plaščev, lepe moderne obleke, za gospode in dečke po zelo znižanih cenah. 6397 5-1

Hiša enonadstropna, nova, z lepimi kletmi ter precejšnjim vrto mv Ljubljani, se zamenja za Maribor, eventualno prodaja. Tozadevna natančnejša pojasnila se dobe v trgovini I. Baloh, Maribor, Grajski trg 3. 638 10-1

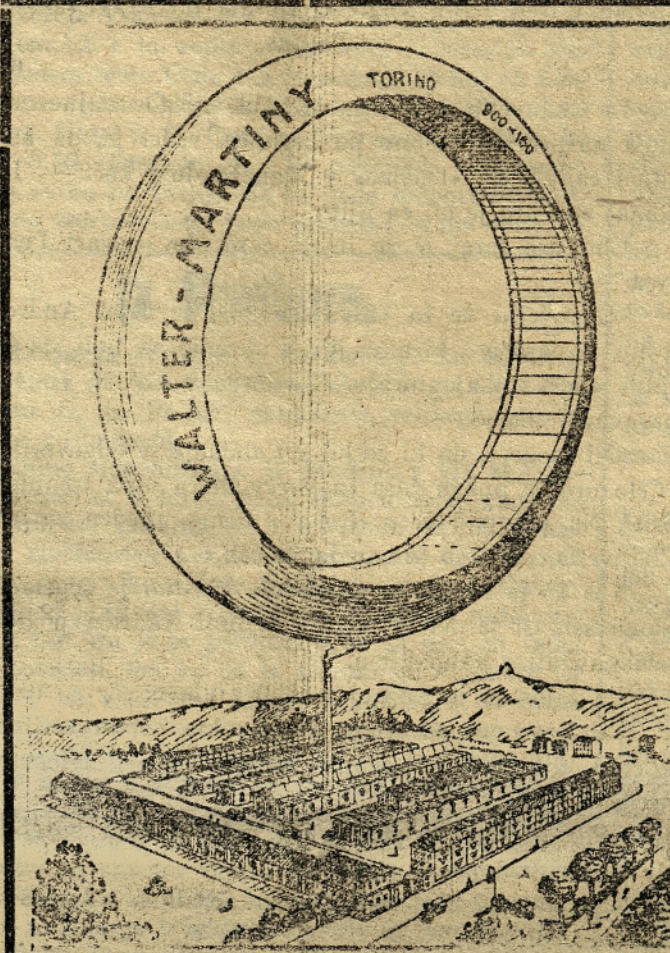

Brzo-brzo

na vlak v Celje v veletrgovino R. Stermecki, kjer kupite letos

SUKNO

za moške in volneno za ženske obleke, parhent, belo, pisano in rujavo platno, kakor tudi vso drugo manufakturno robo po čudovito nizkih cenah. V lastnem interesu se vsakemu priporoča, da enkrat poskusi kupiti v veletrgovini R. Stermecki, Celje. Trgovci engros-cene. 536

„Svetla“

d. d.

PODRUŽNICA MARIBOR

Gosposka ul. 20.

Telefon št. 133

Tovarniška zaloga polnogumijastih obročev, pnevmatika in vsake vrste tehniških gumijevih cevi, izdelov in vsakovrstnega auto-materijala.

V centrali na razpolago:

Stiskalnica za montiranje polnogumijevih obročev.

Velika zaloga elektro-materijala.

Zastopstvo svetovnih tovarn.

CENTRALA LJUBLJANA

Rimska cesta 2. Telef. 588 Hilšerjeva ul. 5.

PODRUŽNICE:

Dunajska c. 20.

Mestni trg 25

ZAGREB

BEOGRAD

Solidna in točna posrežba! — Cena brez konkurence!

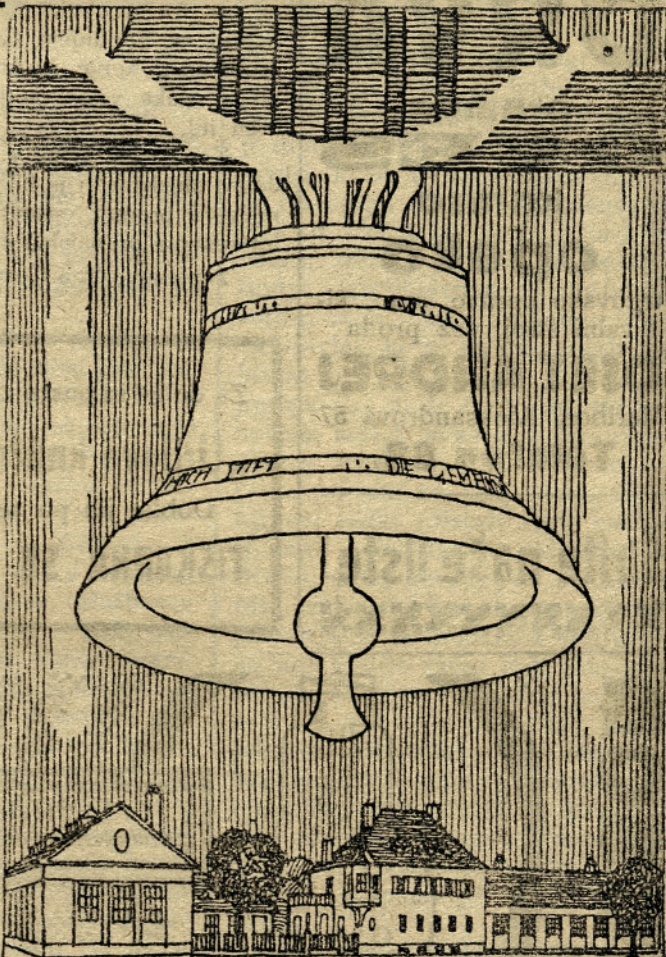
Prva in edina livarna zvonov v Mariboru, ki je, v popolnem obratu.

Najnižje cene!

Dosedaj po vojni nad 100.000 kg izdelovanih.

Mnogo priznanj!

Obiščite našo tovarno v Melju, Motherjeva ulica št. 15 in prepričajte se o kakovosti naših izdelkov!

INŽ. I. & H. BÜHL, MARIBOR,
 Motherjeva ulica 15.

Ustanovljena od Joh. Denzel okoli leta 1890.

KUPUJE

se vedno le najboljše in najcenejše za domačo potrebo vsakovrstno manufakturno, kakor tudi tekstilno blago pri stari in zelo znani tvrdki

KAROL WORSCHÉ, Maribor, Gosposka ul. 10

Perje za postelje!

TVORNICA OLOVNIH PROIZVODA

J. B. ULRICH D. D.

GENERALNA POSLOVNICA I SKLADISTE

ZAGREB Jelačićev trg 25, Tel. 13-46 ZAGREB

Proizvodi iz svinca: svinčene cevi, svinčene plošče (orig. Winiwarter), plombe, svinec v blokih, policah itd.

Pločevine: črna in pocinkana pločevina (orig. Winiwarter) in angleška pločevina.

Staniol: v vsakovrstnih barvah in načrtih.

Cevi: plinske, črne in pocinkane cevi, parne cevi, železne flanžen-cevi. Deli za spojanje cevi (fitingi) iz litega kovnega železa.

Kopalnice: itd.

Novo došlo!

vseh vrst angleško in češko sukno in drugo manufakturno blago, za jesensko in zimsko sezono. Cene resnično nizke, blago iz priznanih najboljših tovarn.

MASTEK & KARNIČNIK, MARIBOR, GLAVNI TRG 16

Vsak naj si ogleda zalogo in prepriča z enkratnim nakupom!